

Nr 4 1982

Bo Giertz

En enda Herre

"FÖR OSS FINNS bara en enda Herre" säger Paulus. Det är det som utmärker en kristen. I världen finns det gott om både gudar och herrar, men "för oss finns det bara en enda Gud: Fadern, och en enda Herre, Jesus Kristus". Och när Kristus kallas för "Herren", så är det fråga om Guds eget namn, det högheliga, som man bland judarna drog sig för att nämna och därför ersatte med "Herren". Detta är "namnet över alla namn", det som tillkommer också Jesus Kristus. Han är sann Gud, likaväl som Fadern.

Andra herrar och gudar

Nu är ju världen full av andra herrar och gudar - också i vår tid. De möter oss som religioner och ideologier. Människor kan vara halvt omedvetna om dem och behärskas ändå av dem. Vad ska vi tänka om dem?

DE BEHÖVER inte bero på idel illusioner. Ofta finns här en aning om den ende sanne Guden. Han har ju uppenbarat sig i naturen och i våra samveten. Kring en kärna av sanning kan det sen ha samlats ett tjockt lager av mänsklig förvillelse och alla slags fantasier. Men där kan också finnas något annat: en dunkel, demonisk makt, som tjusar och fördärvar. "Ni minns hur det var", säger Paulus. "Det var något övermäktigt som drog er till de tigande avgudarna." Det finns där, också i dag, i vissa nyandliga rörelser som lutar mot satanism. Satan är ju en verklighet. Han blev själv en gång skapad men har vänt sig mot sin skapare och gjort revolt. På varje punkt vill han bryta sönder och fördärva Guds skapelse. Det kan vara han som möter oss i de herrar, som kan få så kuslig makt över människorna. Vi vet det, vi som upplevt hitlerismen och stalinismen.

Bara en sanning

FÖR OSS KRISTNA finns det bara **en** Herre. Kristendomen har inte plats för pluralism, när det gäller huvudsaken, frågan om vem Gud är och hur vi finner vägen till honom. Där är evangeliet det slutgiltiga svaret. Därför kan Paulus säga, att om så han själv eller en ängel från himmelen kommer med ett annat evangelium, så har Gud förkastat honom. Därför har kristendomen inte heller något intresse av synkretism, av en strävan att smälta samman olika religioner till en världsreligion. Den som har mött Gud i Kristus behöver inte sätta sig ned och lyssna till andra för att få veta något väsentligt nytt. Visst kan det finnas strålar av sanningen också hos österns vise och hos moderna skaldar och filosofer, men i så fall känner man igen dem på detta, att de lyser på evangeliets våglängd. Där finns sanningskriteriet. Det gäller också humanismen och all den idealitet, som vuxit fram på kristen mark. Något väsentligt nytt om Gud och hans vilja kan vi inte lära där. Men det kan vara väl värt att lyssna för att höra om vi kanske glömt eller försummat något som Kristus har sagt oss. Kriteriet på att våra kritiker har rätt - vilket de ofta har - är detta att de säger vad Kristus har sagt. Då fullgör de något av den helige Andes tjänst: att påminna oss om allt vad Herren har sagt.

Inget annat evangelium

DET FINNS INGET annat evangelium. Vi har ett ord av Petrus från urförsamlingens första tid som säger det så pregnant det kan sägas: I ingen annan finns det frälsning. Inte heller finns det något namn under himlen, genom vilket vi kan bli frälsta.

Här går gränslinjen mellan kristendomen och det som senare år har börjat kallas "folkreligion". Förr sade man oftare "allmänreligiositet". Det finns en religion som består av gudstro, moral och en smula evighetshopp. Den har sina rötter i den allmänna uppenbarelsen, den som finns bland alla folk och har funnits i alla tider. Den har mycket av sanning i sig. Men här finns ett fundamentalt misstag: att det är lagen, lydnaden, de goda gärningarna, som ger oss status inför Gud och kvalificerar oss för himmelen. Och "goda gärningar" brukar vara ungefär vad man själv anser riktigt och väntar sig av andra om de ska anses för hederliga. En sådan religion har inget verkligt behov av Kristus och evangeliet eller kyrkan och dess nådemedel. På

en punkt är den ändå färgad av evangeliet: det anses nästan självklart att Gud är god och förlåtande. Men hans kärlek förbinds inte - som i evangeliet - med detta att han utgivit sin Son, för att var och en som tror på honom inte ska förgås. Guds kärlek har blivit en självklarhet som garanterar, att en så hygglig människa som jag absolut inte kan gå förlorad.

FOLKRELIGION är alltså en tro på den gode Guden och de goda gärningarna. Denna tro finns också inom Svenska Kyrkan. Den tas inte sällan för kristendom. Den är orsaken och förklaringen till många av Svenska Kyrkans problem: å ena sidan det stora medlemstalet och den talrika uppslutningen kring vissa förrättningar, och andra sidan den dåliga kyrkogången. För folkreligionen är detta något helt naturligt. Man klarar sig med något eller några kyrkobesök om året, när man bara söker litet stämning och en bekräftelse på att Gud älskar oss och att vi alla är hans barn. Formellt tror man på Jesus, men man har honom med bara som en garant för att Gud är så god som man gärna vill tro, och som en påminnelse om att vi ska vara goda.

Förgårdskristendom eller antievangelium?

Vi ska akta oss att döma ut folkreligionen totalt, som om det vore bättre om den inte fanns. Det finns något riktigt i den - liksom något falskt. Den kan vara en förgårdskristendom. Men den kan också bli ett antievangelium. Det är ju fråga om döpta människor. De är upptagna i kyrkan. De befinner sig inom helgedomen, men på en förgård. Bryr de sig om att lyssna, kan det hända att de blir verkliga lärjungar. Då öppnar sig vägen in mot det allra heligaste. Men det är inte alltid det går så väl. Det kan hända att man nås av inbjudningen att komma litet närmare men säger bestämt nej. Man är nöjd med det man har och med sig själv. Man säger kanske: "Vi är alla syndare" men menar: Jag är inte värre än andra, snarare bättre. Det måste väl räcka. Jag brukar be min aftonbön. Jag kommer till kyrkan om det är något särskilt. Jag försöker följa mitt samvete.

IBLAND ÄR DETTA avståndstagande halvt omedvetet. Men ibland blir det medvetet och formulerat. Man har fått möta Kristustron på allvar, kanske i sin familj, kanske i sitt dagliga arbete eller genom att hamna i kyrkorådet eller rentav som ombud vid kyrkomötet. Med häpnad och olust märker man att det finns människor som på allvar menar, att tron på Kristus får konsekvenser som man inte vill vara med om. Man känner ett behov att markera sitt avståndstagande från sådan "elitkristendom". Man har mött Jesu kallelse "Följ mig" och man säger sitt nej. Förgårdskristendomen har blivit antievangelium. Ironiskt nog utger sig detta antievangelium ibland för att vara den rätta kristendomen, den som Svenska Kyrkan står för i motsats till de frikyrkliga. Att Svenska Kyrkans bekännelseskriterier och ritual säger något annat tar man närmast som ett bevis på att de är föråldrade och behöver moderniseras. Det är min övertygelse att vi kommer att få möta denna form av folkreligion allt oftare, även bland de förtroendevalda i våra församlingar, som i teorin skall företräda det kristna lekfolket, men inte sällan i realiteten står för en folkreligion som blivit antievangelisk.

Vad skall vi göra?

I DENNA SITUATION är det två saker som är viktiga: att vi står fast vid Kristusbekännelsen och att vi gör det på ett positivt sätt.

Vi måste göra klart för oss själva och för andra, att det inte finns någon auktoritet som kan spelas ut mot Jesus Kristus, inte ens folkviljan eller majoriteten. Vi har en enda Herre och han behöver inte legitimeras sig genom att visa, att hans meningar stämmer med allmänna opinionen eller med de värderingar, som i TV förkunnas som de för tillfället enda riktiga som finns upptagna i den ideologiska modejournalen.

Vi får vara beredda att möta chockerade ansikten och den häpnadsväckande frågan "Men det kan du väl inte tro!?" Och vi borde vänja oss att svara: Jo, så säger Jesus. Och jag litar faktiskt på honom, mer än på någon annan.

Gör vi allvar av vår tro på Jesus som Herren, så litar vi också på hans löfte till apostlarna, att han skulle leda dem fram till hela sanningen. Jesus sade ju själv den sista kvällen att han ännu hade mycket kvar att säga dem, fast de nu inte kunde ta emot det. Därför skulle han sända dem Sanningens Ande som skulle tala genom dem. Tror vi på Kristi makt att hålla sina löften, så tror vi att apostlarna givit oss det rätta evangeliet och inte förvanskat det.

DET HÄNDER att människor som gör anspråk på att vara kristna kan säga: Visst tror jag på Jesus. Men sådan kan han inte ha varit. Så kan han inte ha sagt. Man medger att det står så, men man känner sig övertygad om att det inte kan stämma. Det stämmer nämligen inte med den mall, som man på förhand har skaffat sig - en mall för den ädla människan, det rätta livet, den

verkliga kärleken osv. Efter den mallen prövar man nu evangeliet. Det som passar in är äkta, det som inte passar hugges bort. Och det är något man vill ha med, fast det faktiskt fattas, då använder man stort skarpsinne på att bevisa att det faktiskt finns där.

Så är det när Kristus inte längre är Herren. I själva verket är det ju han som är mallen, efter vilken allt skall mätas och prövas för att eventuellt beskäras eller kompletteras.

DET ÄR DET vi måste hävda. Och göra det frimodigt, glatt och positivt. Det vanliga felet hos oss är, att vi känner oss angripna och går i försvarsställning för att avvärja anfallen. Men det viktiga är inte att peka på vad som är fel utan att föra fram sanningen och hjälpa människor att se den. Det verkligt allvarliga är ju inte att människor har oriktiga åsikter utan att de går miste om Guds gåva, den stora, ljuvliga och outhärliga, som han skänkt oss i Kristus. Den stora konsten är att inte säga: Där har du fel! utan: Så här är det - lyckligtvis!

Ty att vi har en enda Herre, det betyder ju att vi har någon att gå till, en hjälpare med allt det som annars är förtvivlat. Även med vårt värsta problem, det att vi aldrig med våra gärningar kan kvalificera oss för inträdet i Guds rike.